

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

LYSE PRODUKSJON AS
Postboks 8124
4069 STAVANGER

Vår dato: 05.07.2019
Vår ref.: 201906750-2
Arkiv: 312
Deres dato: 19.06.2019
Deres ref.:

Saksbehandler:
Tord Solvang

NVE gir tillatelse til midlertidig senkning av Strandvatn og Storetjern under LRV - sommer/høst 2019

NVE har mottatt en søknad fra Lyse Produksjon AS, datert 19.6.2019, om tillatelse til midlertidig senkning av Strandvatn og Storetjern i Forsand kommune med 4,3 m under LRV i inntil åtte uker i perioden 1. august til 31. oktober 2019. Vi gjengir følgende fra søknaden:

«Lyse Produksjon AS søker med dette om tillatelse til senkning av magasinet Strandvatn under LRV via det gamle inntaksmagasinet for Lysebotn I kraftverk (LBI) Storetjern. Det søkes om å holde magasinet Strandvatn og inntaksmagasin Storetjern nødvendig senket med opptil 4,3 m under LRV i inntil 8 uker. Senkningen er planlagt gjennomført i perioden 1 august – 31 oktober 2019. Erfaring fra tidligere senkning viser at det er vanskelig å forutse eksakt tidspunkt for når/om nedtapping er mulig. Formål med senkningen er behov for å fjerne finmasser som er avsatt ved nytt inntak for LBII – kraftverk. Finmassene medfører alvorlig skade på turbiner og hjelpeutstyr i LBII- kraftstasjon som er klassifisert med høyeste klasse i kraftberedskapsforskriften. For å unngå alvorlig skade på utstyr kan en per i dag ikke kjøre LBII kraftverk fra Strandvatn.»

Lyse Produksjon AS har tillatelse til å regulere Strandvatn og Storetjern i Forsand kommune. Manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. res. 19. november 1948.

Strandvatn:

HRV= 635,27 og LRV = 619,27 (NN54)

HRV= 634,60 og LRV = 618,60 (lokalt høydesystem – brukt i gjeldende konsesjon)

Storetjern:

HRV= 635,27 og LRV = 616,37 (NN54)

HRV= 634,60 og LRV = 615,70 (lokalt høydesystem – brukt i gjeldende konsesjon)

Det er ikke krav om slipp av minstevannføring fra Strandvatn eller Storetjern.»

Lyse Produksjon AS har gjort følgende konsekvensvurderinger av det omsøkte tiltaket:

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

«Konsekvenser for biologisk mangfold – fisk og ferskvannsökologi

Det er ørret og røye i Strandvatn. Prøvefiske i Strandvatn i 2016 viser at bestanden av ørret er tett/overbefolket og at det kun er en liten bestand av røye (Enge 2016, vedlagt). Røye er ikke tidligere registrert i Strandvatn, og er å regne som en nylig introdusert art. Innsjøen er et næringsområde for begge artene. Mens ørret hovedsakelig lever av mat den finner i litoralsona (strandsona), så lever røya mye av dyreplankton ute i de frie vannmassene. Reproduksjonsområdene ligger oftest i elv/bekk for ørreten, og ute i grunne eksponerte områder i innsjøen for røya.

Vannfluktuasjoner mellom LRV og HRV vil periodevis tørrelegge strandsona. Dette medfører utvasking og mineralisering av strandsona som er en viktig årsak til at næringsdyrproduksjonen på sikt går ned. En midlertidig senkning av LRV med opptil 4,3 m i inntil 8 uker vil kunne forsterke dette noe. Gitt den korte perioden, og at Strandvatn alt er tilpasset regulering, forventer vi at både vegetasjon og bunndyrssamfunnet vil kunne reetableres relativt raskt når vannstanden kommer tilbake til normalt nivå.

Tatt i betraktning at ørretbestanden i vatnet er overtallig, vurderer vi de negative konsekvensene for fisk som følge av ekstra nedsenkning å ikke være vesentlige. Senkningen av vannstanden i Strandvatn vil skje gradvis slik at vi unngår problemer med stranding av fisk. Redusert vanndekt areal vil føre til dårligere næringstilgang for fisken i en svært begrenset periode.

Ved maskinelt uttak av finmasser vil det kunne oppstå utlekking av silt til vannmassene under anleggsarbeidet. Det er kjent at silt og leirpartikler i vannmasser vil kunne ha negative effekter særlig på filtrerende varianter av dyreplankton, men også tilsvarende varianter av bunndyr. For å redusere lekkasjen av silt til de frie vannmassene vil vi om nødvendig etablere en siltgardin i Strandvatn rundt anleggsområdet før arbeidene starter.

Storetjern er et lite inntaksmagasin, og vi legger til grunn at konsekvensene for fisk og ferskvannsökologi er ubetydelige de ukene arbeidene pågår.

Konsekvenser for allmenne interesser

Det finnes flere hytter ved Lysestølen i nordøstlige del av Strandvatn, og nedtapping til under LRV vil gi negativ visuell effekt i nedtappingperioden. Rød farge i kart/ illustrasjon nedenfor viser område lavere enn LRV som tørrelegges ved en midlertidig nedtapping.

Eiere av hyttene er orientert om planene via e-post.

Storetjern er et lite inntaksmagasin hvor det ikke er hyttebebyggelse og liten allmenn ferdsel, og vi legger til grunn at konsekvensene for allmenne interesser er ubetydelige de ukene arbeidene pågår.

Avbøtende tiltak

For å unngå unødig erosjonsskader vil nedtapping og oppfylling skje med myke overganger. Oppfylling vil starte umiddelbart etter at arbeidene med å fjerne finmasser er avsluttet, og skje under kontrollerte former ved påfyll fra Lyngsvatn og lokale nedbørsfelt.

Om det er behov for egen utslippstillatelse vil avklares med Fylkesmannen i Rogaland. Vi er innstilt på om nødvendig å benytte siltgardin rundt anleggsområdet i Strandvatn.

For best mulig tilpasning av uttak i tipp og deponering av masse vil landskapsarkitekt benyttes. Terrenginngrepene vil skje i henhold til egen søknad til NVEs miljøtilsyn.

Konklusjon

Vi vurderer omfanget av arbeidet med flytting av finmasser i en periode på inntil 8 uker som lite i forhold til omfanget av de negative konsekvensene ved ikke å gjøre tiltak. Vi kan ikke se at tiltaket kan medføre skade på miljø eller varige ulemper for andre allmenne interesser i eller ved Strandvatn og Storetjern.»

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette. Vi har ikke mottatt høringssvar fra kommunen, men har fått uttalelse fra Fylkesmannen i Rogaland.

Fylkesmannen i Rogaland uttaler følgende i brev til NVE den 1.7.2019:

«Ei nedtapping vil føre til ei ytterlegare tørrlegging av standsona til vatna. Dette vil som Lyse sjølv påpeiker forsterke tapet av næringsområde for aure. Espen Enge viser i sin rapport frå fiskeundersøkingar i Strandvatnet av desember 2016 til at vatnet med sine hyppige vasstandsvariasjonar typisk har luftinsekt som dominerande næringsemne. For uregulerte fjellvatn som dette ville vassinsekt normalt sett ha vore ein større del av dietten. Rapporten til Enge viser likevel at bestanden av aure er overbefolka, med småfallen, relativt mager fisk.

Behovet for utsleppsløyve må avklarast mellom Lyse og Fylkesmannen i ei eiga sak. Uavhengig av denne vurderinga rår vi likevel NVE til å setje vilkår om oppsett av siltgardin for å avgrense partikkelspreiinga som følgje av tiltaket. Dette spesielt med tanke på spreining av partiklar frå sprengstein, som kan gi dødelege skadar på gjeller hos fisk og andre vasslevande organsimer som pustar med gjeller.

Så fremt NVE stiller vilkår om gradvis senking av vasstanden, slik at ein unngår stranding av fisk, har Fylkesmannen elles ingen vesentlege merknader til søknaden.

Av omsyn til fylkeskommunen sitt ansvar for innlandsfisk av ikkje-trua bestandar og deira rolle i arbeidet med friluftsliv, bør Rogaland fylkeskommune òg få høve til å uttale seg om ovannemnte planar.»

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til fravik fra manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

Strandvatn og Storetjern fungerer som henholdsvis magasin og inntaksmagasin for Lysebotn II kraftverk. Strandvatn reguleres mellom HRV på kote 634,6 og LRV på kote 618,6, mens Storetjern reguleres mellom HRV på kote 634,6 og LRV på kote 615,7 (alle høyder angitt i lokalt høydesystem). Gjeldende manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. res. 17.4.2015.

Storetjern fungerte tidligere som inntaksmagasin for gamle Lysebotn I kraftverk. I normal driftsituasjon holdes i dag vannstanden i Storetjern over vannstanden Strandvern, slik at vannet drenerer til Strandvatn og Lysebotn II kraftverk. Ved behov kan imidlertid vannet overføres andre veien, fra Strandvatn til Storetjern, slik at Lysebotn I kraftverk kan kjøres.

Lyse Produksjon AS søker om tillatelse til midlertidig senkning av Strandvatn og Storetjern i inntil åtte uker i perioden 1. august til 31. oktober 2019. Formålet med senkningen er behovet for å fjerne finmasser som er avsatt ved inntaket til Lysebotn II kraftverk. I følge Lyse Produksjon medfører finmassene alvorlig skade på turbiner og hjelpeutstyr, slik at man per i dag ikke kan kjøre Lysebotn II

kraftverk. Erfaringer fra høsten 2018 tilsier at finmassene må fjernes maskinelt (med gravemaskin). For å sikre atkomst for anleggsmaskinene må vannstanden i både Strandvatn og Storetjern senkes med inntil 4,3 m under LRV. Det vil si en vannstand på kote 614,3 for Strandvatn og kote 611,4 for Storetjern (begge høyder angitt med lokalt høydesystem)

Fylkesmannen i Rogaland viser til at en nedtapping vil føre til ytterligere tørrlegging av strandsonene i begge innsjøene, noe som vil forsterke tapet av næringsområder for ørret. Fiskeundersøkelser i Strandvatn utført av Espen Enge på oppdrag fra Lyse Produksjon sommeren 2016 viser imidlertid at vannet, med sine hyppige vannstandsvariasjoner, typisk har luftinsekter som dominerende næringsemne. For tilsvarende uregulerte fjellvann ville normalt sett vannlevende insekter vært en større del av dietten. Rapporten til Enge viser at ørretbestanden er overbefolket, med småfallen, relativt mager fisk.

Fylkesmannen viser til at behovet for utslippstillatelse må avklares mellom Lyse og Fylkesmannen som egen sak. Uavhengig av denne vurderingen ber de likevel NVE sette vilkår om bruk av siltgardin for å avgrense eventuell partikkelspredning. I søknaden skriver Lyse Produksjon at de er innstilt på om nødvendig å benytte siltgardin rundt anleggsområdet i Strandvatn. Fylkesmannen ber avslutningsvis NVE stille vilkår om gradvis senkning av vannstanden, slik at man unngår stranding av fisk. Utover dette har Fylkesmannen ingen vesentlige merknader til søknaden.

NVE deler Fylkesmannens vurderinger av forholdet til fisk og ferskvannsfåuna. Vedlikehold av vassdragsanlegg har stor samfunnsnytte, og NVE mener derfor at det må kunne aksepteres noe ulempe for allmenne interesser. Det er likevel viktig at arbeidene gjennomføres med så små konsekvenser som mulig for naturmiljø og friluftsliv, og at omgivelsene ikke blir tilført forurensing.

NVE forutsetter at nedtappingen av Strandvatn og Storetjern skal gjennomføres gradvis, slik at man forhindrer stranding av fisk. NVE legger til grunn at Lyse Produksjon AS følger opp Fylkesmannens krav om etablering av siltgardin i videre planlegging og utførelse av arbeidene. NVE forutsetter videre at Lyse Produksjon AS informerer allmennheten om senkningen gjennom skilting ved tiltaksområdet, på relevante nettsider og i lokalavisen. Dette vil etter vårt syn være tilstrekkelig for å ivareta allmennhetens interesser. Når det gjelder behov for utslippstillatelse er det et forhold som må avklares med Fylkesmannen som rette myndighet.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og av relativt kort varighet. Det anses også som et nødvendig tiltak for å sikre forsvarlig drift av reguleringsanlegget. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Ut fra de foreliggende opplysninger kan ikke NVE se at det omsøkte tiltaket er til nevneverdig skade for noen kjente allmenne interesser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Lyse Produksjon AS kan senke Strandvatn og Storetjern med inntil 4,3 m under LRV i opptil 8 uker i perioden 1. august til 31. oktober 2019. Det vil si en vannstand på kote 614,3 for Strandvatn og kote 611,4 for Storetjern (begge høyder angitt med lokalt høydesystem).

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Nedtappingen av Strandvatn og Storetjern skal gjennomføres gradvis, slik at man forhindrer stranding av fisk.

- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden er under LRV.
- Perioden med vannstand under LRV må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før nedtappingen starter.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Lyse Produksjon AS har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Intern kopi:
Kopi til:

Forsand kommune
Fylkesmannen i Rogaland
LYSE PRODUKSJON AS v/Trond Erik Børresen